

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

HILLERØD

LOKALHISTORISKE FORENING

Nr. 3 34. årgang 2019

Nr. 20.

Den nyeste Bise

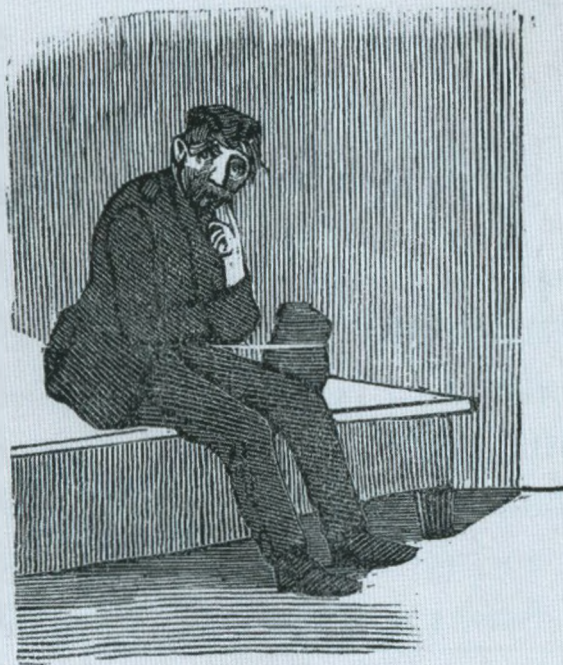
om

Mordet i Hillerød,

med

Beretning,

samt

Portræt af Morderen.

København.

Forlagt af H. C. Andersen.

Rattesundet 14

Chr. Eltongs Bogtrykkeri.

HILLERØD

LOKALHISTORISKE FORENING

Nr. 3 34. årgang 2019

Redaktion og layout:
Eva Holm-Nielsen

Tryk: Nofoprint, Helsingør

ISSN 0903-3505

Udkommer 3 gange årligt
Stof til bladet sendes til Eva Holm-Nielsen

Medlemskab tegnes ved henvendelse til
Inge Elsøe eller indbetaling på
Danske Bank reg.nr. 9570 0007044607
Pris: 125 kr, husstand 200 kr.

www.hillerødkalhistoriskeforening.dk

© Copyright

Hillerød Lokalhistoriske Forening

Indhold

MORDET I HILLERØD	3
<i>af ASGER BERG</i>	
EN DRENG PÅ SYGEHUS I 1942	14
<i>af POUL NIELSEN</i>	
TURISTER TIL SLOTTET - TILBAGEBLIK	18
<i>af ASGER BERG</i>	

Forsiden: Skillingsvise. Portrættet af arrestanten må anses som fri fantasi. Det Kongelige Bibliotek.

Hillerød Lokalhistoriske Forening støttes af:
Det Nationalhistoriske Museum Frederiksborg Slot - FOSS
- Frederiksborg Svendeforening - Hillerød Borgerstiftelse -
Hillerød Industri- og Håndværkerforening - Holte Vinlager,
Hillerød - PriceWaterhouseCoopers, Hillerød - Spar Nord,
Hillerød - Ullerød SuperBrugs

Formand
Asger Berg
Søren Kierkegaardsvej 1
3400 Hillerød
Tlf. 4826 4689
larskanit@gmail.com

Næstformand
Bjørn Christiansen
Kongens Vænge 6I
3400 Hillerød
Tlf. 2230 0149
esbc@email.dk

Kasserer
Inge Elsøe
Ørnevej 10
2970 Hørsholm
Tlf. 2386 1131
elsoe@email.dk

Sekretær
Eva Holm-Nielsen
Søren Kierkegaardsvej 1
3400 Hillerød
Tlf. 4826 4689
evamahoni@gmail.com

Henrik Selsøe Sørensen
Bagsværd Hovedgade 106, 1 C
2880 Bagsværd
Tlf.: 4274 2484
hselsoe@gmail.com

Mona Petersen
Grønneager 2I
3400 Hillerød
Tlf.: 4074 7357

Aase Hansen
Tækkerstræde 34, stuen
3400 Hillerød
Tlf.: 4126 0944
aasehansen3400@gmail.com

LOKALHISTORISK ARKIV
Christiansgade 1
3400 Hillerød
Tlf. 7232 5884

Torvet ca. 1890. Foto: Lokalthistorisk Arkiv

MORDET I HILLERØD

Denne overskrift blev i 1883 bragt i al landsens aviser og også som titel på en udbredt skillingsvis.

Som kriminalsag var det en ret banal historie, om end selvfølgelig tragisk for offeret. Sagen ville for længst være gået i glemmebogen, hvis det ikke var for to forhold, der gennem årene har holdt liv i historien. Det var også disse to omstændigheder, der gjorde sagen interessant for samtidens publikum.

Det ene forhold var, at forbrydelsen var sket midt i den fredelige lille købstad Hillerød, men inden

for en kreds af gæstarbejdere fra Sverige. Netop i disse årtier i slutningen af 1800-tallet søgte mange svenskere arbejde i Danmark. I Ny Hammersholt minder stednavnet "Lille Sverige" os stadig om de svenske teglværksarbejdere, der dengang kom til egnen som sæsonarbejdere. Men også inde i Hillerød fandt yngre mænd og kvinder arbejdsmuligheder, kvinderne typisk som tjenestepiger. For de lokale kunne der være noget fremmedartet over svenskerne og deres sprog, som det også ses af kriminalsagens forløb.

AF

ASGER BERG

Bise om

W o r d e t i Sillerød,

hvor den svenske Strædersvend Borgström Søndag Aften d. 18de Febr. midt paa Gaden først slog sin Landsmand Nagesen halvdød, og derefter druknede den endnu Levende i Slotsøen.

Eftertryk forbødes.

Med Beretning.

Kjøbenhavn.

Jul. Strandbergs Forlag.
Faas i Boghandelen, Binggaardstræde Nr. 18, Stuen.

Trykt hos Beruh. Wennstrøm.

Det andet og endnu mere opsigtsvækkende forhold var, at sagen fra begyndelsen blev betragtet som et mord - men liget manglede! Der gik faktisk 7 uger, før liget dukkede op. Udåden var sket tidligt mandag morgen den 19. februar 1883, hvor den døde mand var blevet kastet i en våge i den isdækkede Slotssø. Først da isen smeltede, blev liget fundet drivende i søen den 7. april.

Imens svirrede rygterne. Byens politi spildte dog ikke tiden. Tværtimod foretog man fra begyndelsen mange afhøringer i den myrdedes omgangskreds og blandt mulige vidner. Og efter ligfundet fortsatte det grundige politiarbejde resten af året 1883.

Beretningerne om mordet floredede, men der har været fejl og unøjagtigheder i alle tidligere beretninger. De involveredes navne og endda forbrydelsens art har været forkert. Så her skal sagen nu beskrives ud fra de oprindelige kilder, nemlig politiforhørene og den dom, som birkedommer Hans Rudolph von Scholten afsagde den 28. december 1883 ved Hillerød Politi- og Ekstraret.

Den myrdede var den 36-årige skræddersvend Per Åkesson, og den mand, der blev dømt for ugerningen, var hans kollega, den 30-årige skræddersvend Lars Johan Bostrøm. I retsprotokollen og i avisernes referater kaldte man i begyndelsen den døde mand Aagesen, og den mistænkte Borgstrøm. Svenske navne forekom åbenbart ret eksotiske.

SØNDAG EFTERMIDDAG

Som sagt syntes sagen fra begyndelsen ret banal, for Bostrøm, den senere dømte mand, kom fra første færd med en tilståelse, der viste sig at være næsten overensstemmende med sandheden. Men blandt andet på grund af det manglende lig, trak sagen i langdrag, og undervejs skiftede Bostrøm flere gange forklaring. Han kom med tre forskellige, modstridende tilståelser og beskyldte endda på et tidspunkt sin kollega Nils Bengtsson for at være meddelagtig i at bortskaffe liget.

Politiet måtte indkalde flere og flere vidner for at fastslå, hvad der faktisk var sket fra søndag eftermiddag til mandag morgen. Byfoged og birkedommer von Scholten stod selv for forhørene, der foregik på Rådhuset.

Kulissen for begivenhederne den 18.-19. februar 1883 var Hillerøds centrum: Torvet og de tilstødende gader, Slotsgade og Helsingørsgade. Som et tavst vidne stod kong Frederik 7. på sin sokkel og overværede dramaet - statuen var blevet opstillet i 1880.

Hovedpersonerne, Bostrøm og Åkesson, havde sammen med to andre svenske skræddersvende fået et job i Hillerød året før, da købmand Gundorph Albertus i Slotsgade 18 (dengang kaldt matr. 22) havde udvidet forretningen med et skrædderværksted på loftet. Som værkstedsleder havde han 1. april 1882 antaget tilskærer

En anden skilningsvis fra 1883. Begge viser og deres beretning er skrevet ud fra, hvad man først fejlagtigt troede om forløbet. Det Kongelige Bibliotek

Frederik Andreasen Kruse, og det var ham, der havde ansat skrædderne. Kruse boede der også. De to andre svenskere på værkstedet var den 35-årige Jøns Olsson og den 23-årige Nils Bengtsson.

Åkesson var blevet ansat på værkstedet i april, men Bostrøm blev først ansat 10. november 1882.

Et par uger før den skæbnesvangre søndag var der opstået et skænderi mellem Bostrøm og Åkesson.

Det er lidt dunkelt, præcis hvad uenigheden gik ud på. Ifølge Bostrøm havde Åkesson bagtalt ham på en ondskabsfuld måde, men Åkesson ville ikke tale med Bostrøm om det.

Skænderiet var fortsat i dagene efter, men kollegerne på værkstedet vidste ikke hvorfor. Olsson kunne dog sige, at Bostrøm kunne blive ondsindet, når han var beskænket. Nils Bengtsson fandt, at Bostrøm var væmmelig at arbejde sammen med og ikke kunne lide Åkesson, fordi "begge ville gælde mest". Deres foresatte, tilskærer Kruse, sagde, at Åkesson kunne blive noget krakilsk, når han drak. Kruse kendte Åkesson ret godt, for han havde kost og logi hos Kruse.

En dag havde tilskærer Kruse fortalt Åkesson, at der ville være flere penge at tjene, fordi der var meget arbejde, men Åkesson havde svaret, at han kun ville blive der, hvis der var "ro på værkstedet". Det var Bostrøm, der skabte uro, mente han.

At spiritus indgik i mundhuggerierne, stod klart. Det gjaldt også søndag den 18. februar, hvor skræddersvendene ved éttiden om eftermiddagen sad på værkstedet. Her ville Åkesson dog forliges med Bostrøm, og han bad Olsson hente tre halve bajere hos værtshusholder Christen Johnsen, så de kunne drikke forlig. Johnsens værtshus lå i Slotsgade skråt over for købmand Albertus' sted. De drak forlig på værkstedet, og Bostrøm sagde, at "nu var de venner". Men senere på eftermiddagen udviklede uvenskabet sig igen voldsomt.

Forløbet fra ca. kl. 13 til efter midnat var præget af en værtshusturné gennem Slotsgade, Torvet og Helsingørsgade, som også de andre svende deltog i.

Ved firetiden fulgtes Åkesson og Bostrøm til Jens Peter Andersens kælderværtshus på Torvet (matr. 84, i dag Torvet 7), hvor de spillede billard om en halv bajer. Bostrøm tabte, og Andersen fandt, at stemningen mellem Bostrøm og Åkesson var dårlig. De skændtes, så Andersens søn Peter Martin på 13 år blev bange for dem. Men de to skræddersvende havde dog givet hinanden hånden.

Derfra gik de ved femtiden ind ved siden af, hos værtshusholder Mads Petersen, hvor de fik et par halve bajere og en kop kaffe med cognac. "Den høje", som Mads Petersen kalder Bostrøm, blev der til ved nitiden og drak 4-5 bajere,

Slotsgade 7-9,
ca. 1880. Foto:
Hillerød Lokal-
historiske Arkiv

mens "den lille", nemlig Åkesson, gik igen efter en time. Han ville hjem til sit logi hos tilskærer Kruse og spise til aften. Kollegaen Bengtsson, som havde siddet om eftermiddagen i Johnsens beværtning, fik lov til at spise med. Bag efter gik han med Åkesson ud på Slotsgade, hvor de traf to svenske tjenestepiger, som Åkesson inviterede på en kop the i Jens Peter Andersens værtshus.

Klokken var da blevet 7 på Rådhusuret på Torvet, fortalte den ene tjenestepige i retten.

DØDSRUTEN

Åkesson og Bengtsson fulgtes derfra til værtshuset "Den røde

lygte", så til værtshusholder Hansen Virkes sted, siden til Johnsens værtshus, hvor de traf Olsson, og derfra til Jens Peter Andersens kælder på Torvet.

Bostrøm havde imidlertid været hjemme på værkstedet, hvor han havde spist til aften og drukket et par halve bajere. Senere drev han efter eget udsagn om i gaderne.

Mellem klokken 10 og 11 kom Bostrøm ind i Christian Johnsens værtshus i Slotsgade, hvor Olsson sad. Olsson gav ham en halv bajer, men Bostrøm blev voldsom og ville prygle opvarteren. Det var den knapt 15-årige Adolf Anders Johnsen. Han hjalp til sammen med sin farbror, Ole Johnsen, fordi faderen var syg. Da Bostrøm blev ved med at skælde ud og slå i bordet, smed Ole Johnsen ham ud, men på vejen

ud holdt Bostrøm fast i dørkarmen, og en rude blev slået ud.

Omkring klokken 11 var det, at Åkesson og Bengtsson nåede frem til Johnsens værtshus, hvor de traf Olsson. Kort efter kom Bostrøm retur gennem porten til Johnsens værtshus. Ole Johnsen ville dog ikke lukke ham ind. På vejen ud tog Bostrøm, der ligesom Olsson havde logi hos Johnsen, portnøglen med sig, så han senere kunne låse sig ind.

Da Åkesson, Bengtsson og Olsson noget senere kom gående tilbage imod Torvet, blev de indhentet af Bostrøm omtrent ud for købmand Aabye (matr. 25, i dag Slotsgade 8). Alle var ret berusede. På hjørnet af Helsingørsgade og Torvet kom Bostrøm og Åkesson i slagsmål. Ifølge Bostrøm kaldte Åkesson ham "en lort", og Bostrøm sagde, at "nu var de uvenner igen". Og så slog han Åkesson i hovedet, så hans hat røg af, og han faldt og fik et blå øje og et blødende sår ved tindingen. Åkesson kunne dog rejse sig op igen, tage hatten på og gå videre.

Optrinnet skete omkring klokken halv tolv og blev overværet af vægter Lars Petersen, der løb hen og sammen med Bengtsson udskammede voldsmanden Bostrøm. Derefter fortsatte vægteren imod Møllestræde, men han så senere Bostrøm ved Johnsens værtshus.

Omkring halvtolv eller tolv mødte klejnsmedesvend Peter Christian Martin Sommer Bostrøm ud for

Steglich i Slotsgade, hvor de gik ind i en port for at lade vandet.

Skræddersvend Olsson gik omkring midnat ind til sit logi hos Johnsen. Han opfordrede Bostrøm til også at gå ind og gå til ro, men Bostrøm kom først hjem "et godt skub" senere, da Olsson var faldet i søvn. Bengtsson havde også sagt godnat og gik derfra til sit logi i Bakkegade, idet Bostrøm dog fulgtes med ham et stykke op ad Helsingørsgade. Der vendte Bostrøm om for at gå tilbage til Slotsgade.

EFTER MIDNAT

Dødsruten sluttede, da klokken var over 12 midnat. Smedelærling Hans Lauritz Hansen havde kvart over 12 set Åkesson og Bostrøm sammen i Helsingørsgade skråt ud for købmand Gegners hus, hvorfra de under skænderi var gået ned mod Torvet.

Hvad der derefter skete, beror på den seneste tilståelse, som Bostrøm efter forskellige forsøg på forklaringer aflagde over for dommeren. Det er det forløb, som dommen over ham hvilede på.

I porten ved marskandiser, auktionsholder og pantelåner Hans Larsens sted i Slotsgade (matr. 28, i dag Slotsgade 5), var Åkesson gået ind for at lade vandet. Han stod tæt op ad muren til venstre i porten. Bostrøm gik ind efter ham, og de fortsatte skænderiet.

Efter midnat blev Åkesson og Bostrøm set i skænderi ud for købmand Gegners hus, Helsingørsgade 16. Foto ca. 1890. Hillerød Lokalhistoriske Arkiv

Åkesson og Bostrøm blev ved med at skændes og slås, mens de fra Slotsgade passerede over Torvet ned mod Slotssøen. Det var her, Bostrøm trak sin lille lommekniv og tilføjede Åkesson et overfladisk stiksår over højre øje.

Neden for Frederik 7.s statue var der et lavt stakit ned imod søen. Gennem en åbning i stakittet kom de ned på stentrappen, der førte over skråningen ned mod vandet. Her skubbede Bostrøm sin kollega ud i det åbne vand.

Åkesson kom op til overfladen og råbte om hjælp, men Bostrøm hjalp ham ikke og gjorde heller ikke noget for at tilkalde hjælp. Under slagsmålet havde Åkesson tabt sin

hat, og den smed Bostrøm efter ham ud i Slotssøen. Og så gik han direkte hjem til sit logi hos Johnsen, hvor han låste sig ind.

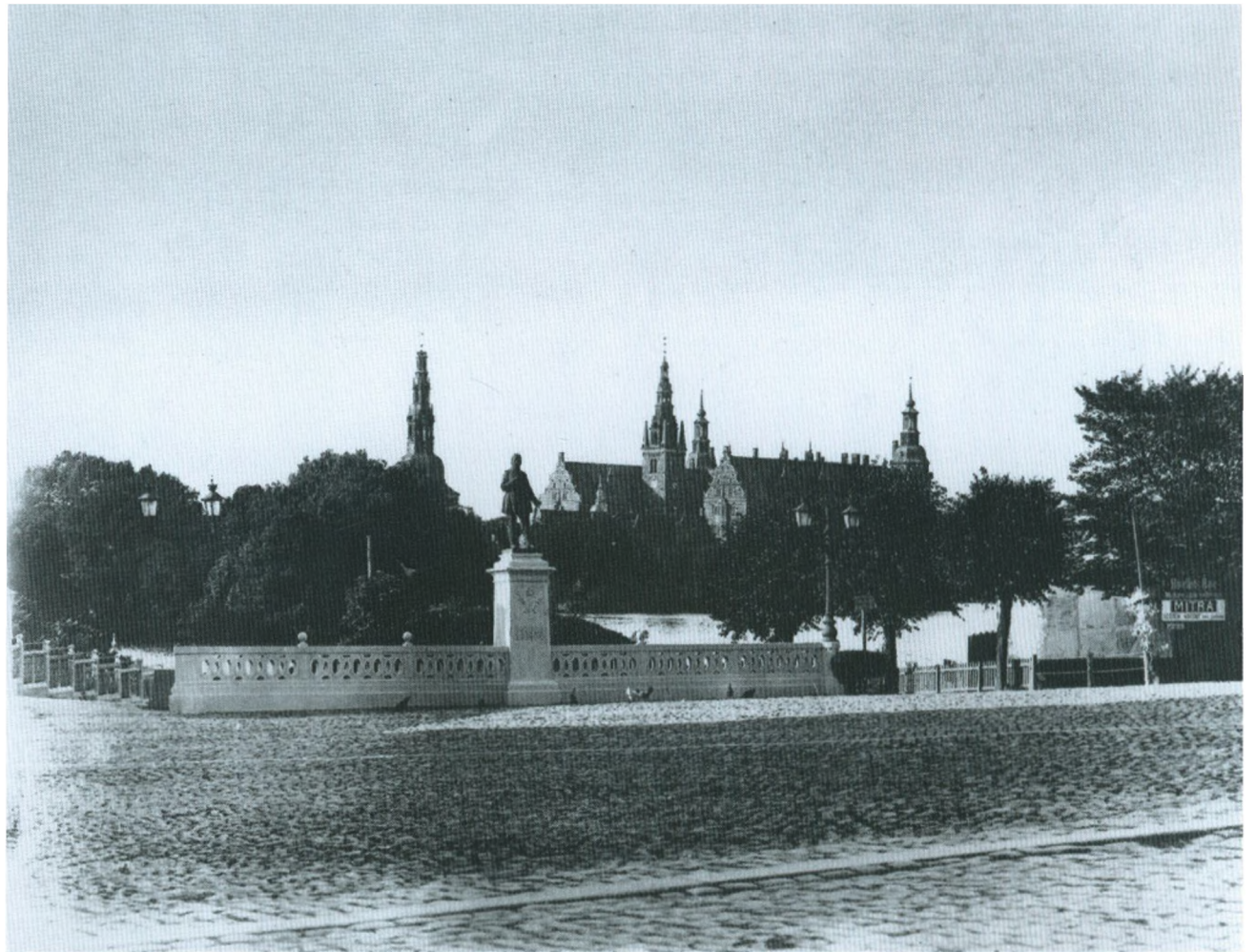
EFTER DRABET

Sådan var forløbet, men det tog som sagt lang tid, før det blev endelig fastlagt. Mærkeligt nok havde Bostrøm dog allerede fra starten fortalt, at han havde skubbet Åkesson i søen, fordi han hadede ham. Alligevel trak sagen ud.

Mandag efter balladen mellem skræddersvendene talte de om, hvad der var blevet af Åkesson. Deres

Gennem en
 åbning i stakit-
 tet ved siden
 af balustraden
 tumlede de ned
 bag ved Frederik
 7.s statue, ned
 på trappen og
 skråningen mod
 søen. Foto ca.
 1900. Hillerød
 Lokalhistoriske
 Arkiv

foresatte efterlyste ham dog først om tirsdagen, hvorefter politibetjent Andreas Ludvig Frisch tog ned på værkstedet for at afhøre Bostrøm og derefter aflægge rapport. Bostrøms tilståelse medførte, at han blev ført til politikammeret på Rådhuset, hvor han gentog den over for politifuldmægtig Poulsen. Han tilføjede, at han havde skubbet ham ud, fordi han hadede Åkesson.

Nogle måneder senere erklærede Bostrøm dog, at Åkesson selv sprang ud for at begå selvmord.

I en mere detaljeret tilståelse holdt Bostrøm længe fast ved, at han allerede omkring kl. 9 om aftenen havde forsynet sig med en sten, som han havde indsvøbt i et tørklæde med den hensigt at bruge den imod Åkesson. Af stør-

relse var stenen omtrent som et halvpundslod. Da de stod i porten hos Hans Larsen, slog Bostrøm Åkesson i højre tinding med stenen, så Åkesson faldt livløs om i porten. Bostrøm kunne ikke mærke livstegn, så han tænkte, at Åkesson var død. Fem minutter efter prøvede han at løfte "den lille" op. Så bar han ham i oprejst stilling fra porten hen til Torvets vestsiden og ned mod Slotssøen, hvor han skubbede ham i vandet.

Men selv om det var månelyst den vinternat, havde ingen set ham. Og hans tilståelse holdt kun frem til den 7. april, da Åkessons lig blev fundet i søen, ca. 30 meter fra Torvet. Den 24. april blev den afdødes hat fundet drivende ud for Dronningeøen.

Obduktionen af liget viste imidlertid ingen tegn på vold ud over et 2 cm langt knivstik over højre øje, som dog ikke kunne have forårsaget døden. Dermed bortfaldt historien om stenen i tørklædet og slaget i tindingen, og vejen var banet for Bostrøms endelige tilståelse, nemlig at slagsmålet var foregået nede ved søbredden ved Torvet. Under slagsmålet havde han snittet Åkesson med lommekniven.

Efter ligfundet og obduktionen blev der ved skifteretten i Hillerød foretaget skifte over Åkessons ejendele, der var blevet opbevaret i hans logi. Hans bo blev opgjort til en samlet værdi af 71 kr. og 86 øre. Begravelsen på Hillerød Kirkegård blev foretaget af fattigvæsnet mod refusion af den afdødes efterladenskaber, der blev bortsolgt ved auktion.

Ved retten blev spørgsmålet om kollegaen Bengtssons mulige medskyld inddraget, da Bostrøm påstod, at Bengtsson havde hjulpet ham. Den påstand måtte han dog trække tilbage, da flere vidneudsagn modsagde ham.

Bostrøm endte med at tilstå, at han havde villet trække Bengtsson ind i sagen, fordi Bengtsson havde holdt med Åkesson under skænderiet. Og denne falske beskyldning kom til at indgå ved strafudmålingen.

I retssalen var anklageren Georg Marinus Hoff Wodskov, og som forsvarer optrådte Caspar Langkilde, begge prokuratorer i Hillerød.

DOMMEN OG AFSONINGEN

Dommen blev afsagt 28. december 1883. Bostrøm slap for at blive dømt for mord, altså forsætligt manddrab. Efter 1866-straffelovens §188 blev han dømt for at have udøvet en forsætlig "legemsfornærmelse", der havde døden til følge for Åkesson. Skønt Bostrøm kun ville straffe ham, ikke slå ham ihjel, måtte han dog kunne forudse, at døden kunne være en ikke usandsynlig følge af gerningen. Paragraffen kunne medføre strafarbejde fra 2 til 12 år.

Hertil kom den falske beskyldning mod Bengtsson, der var at straffe efter §225. Og alt i alt endte dommeren med at idømme Bostrøm 6 års forbedringshusstraf. Desuden blev han dømt til udvisning af landet efter afsoning.

Men dommen blev appelleret til Overretten, der 12. september 1884 fuldstændig frikendte ham. Denne radikale ændring af dommen kom dog heller ikke til at stå ved magt.

Den 5. december 1884 afgjorde Højesteret endelig skyldsspørgsmålet og takserede det til 2 års fængsel.

Den 16. december 1884 blev han overført fra Hillerød Arrest til Vridsløselille Statsfængsel.

I statsfængslets stamrulle anføres det ved hans ankomst, at han er i god sundhedstilstand, er 67 ½ tomme høj og vejer 130 pund. Han er middel af bygning, har grå

øjne og en spids næse. Han har et modermærke på højre side af halsen og et ar efter knivstik på højre overarm. Han taler både svensk og dansk.

Om den dømtes liv meddeler stamrullen endvidere, at han er ægtefødt, ugift, og at hans far, der var skolelærer, døde, da drengen var i sit 5. år. Han og hans 3 brødre opholdt sig sammen med moderen i sognets fattighus indtil hans 7. år, hvor han blev sat i pleje hos en skrædder i nabosognet.

Efter konfirmationen kom han i skrædderlære i Visby og blev udlært efter 2 år. Efter at have arbejdet ved professionen nogle år lod han sig hverve til Livgarden i Stockholm, hvor han var 1874-76.

Ved Livgardens krigsret var han i maj 1877 blevet idømt ½ års fængsel for meddelagtighed i ty-

veri. Det drejede sig om et stjålet ur - men han var ellers tidligere kun mulkteret for opsætsighed, drukkenskab og gadeuorden.

I 1881 eller 1882 rejste han som skræddersvend til København, senere til Frederikssund og til Hillerød.

Om "mordet i Hillerød" er Bostrøms eget udtalelse til stamrullen, at han "efter at have sviret med en anden svensk skrædder puffede denne i Slotssøen, hvorved han druknede".

I Vridsløselille skulle han afsonne sin dom på 2 år. Da han imidlertid allerede havde siddet arresteret fra 1883, blev han løsladt fra statsfængslet den 23. december 1885.

Han vendte tilbage til Sverige, hvor han genoptog skrædderarbejdet og stiftede familie. Igennem to ægteskaber fik han flere børn, og han døde 5. september 1922 i Norrtälje, Stockholms län.

NOGLE AF DE OMTALTE PERSONER

Skræddersvendene:

Lars Johan Bostrøm, født 17. juli 1852 i Östergarn församling, Gotlands län, død 5. september 1922, i Norrtälje, Stockholms län.

Per Åkesson, født 4. januar 1847 i Lyby församling, Skåne län.

Nils Bengtsson, født 21. april 1859 i Virstads församling, Smålands län.

Jøns Olsson, født 26. juni 1847 i Gryts församling, Kristianstads län.

MYNDIGHEDERNE

Hans Rudolph von Scholten (1816-95), byfoged og birkedommer i Hillerød.

Caspar Langkilde, prokurator (1821-89), prokurator i Hillerød.

Georg Marinus Hoff Wodskov (1821-96), prokurator i Hillerød.

ANDRE FOLK I HILLERØD

Gundorph Albertus, købmand i Slotsgade, født 16. november 1839 i København.

Frederik Andreasen Kruse, tilskærer, skræddermester i Slotsgade, født 19. april 1839 i Sct. Jørgensbjerg ved Roskilde

Jens Peter Andersen, værtshusholder på Torvet, født 10. juli 1836 på Fødselsstiftelsen i København.

Peter Martin Andersen, dennes søn, født 4. marts 1870 i Hillerød. Navneforandring i 1914 til Hyldmar.

Mads Petersen, værtshusholder på Torvet, født ca. 1852, næppe identisk med den MP, der senere drev gæstgivergården "Linden".

Christian Johnsen, værtshusholder i Slotsgade, født 14. juli 1829 i Fredensborg.

Adolf Anders Johnsen, dennes søn, født 8. april 1868 i Asminderød.

Ole Johnsen, Christian Johnsens bror, tidligere ejer af Esrum Kro, født 6. juni 1825 i Fredensborg.

Hans Larsen, marskandiser, auktionsholder i Slotsgade, født 12. marts 1833 i Annisse.

Lars Petersen, vægter og skolebetjent i Friskolen, Nordre Jernbanevej, født 11. februar 1839 i Annisse.

Andreas Ludvig Frisch, politibetjent, født 2. december 1855 i København.

Peter Christian Martin Sommer, klejnsmedesvend, født 19. september 1862 i København.

Hans Lauritz Hansen, smedelærling, født 19. oktober 1865 i Nyhuse.

Adolph Frederik Julius Steglich, isenkræmmer, født 5. juli 1845 i København.

Carl Ludvig Gegner, købmand, født 29. marts 1859 i Hillerød.

KILDER:

Hillerød Byfoged og Frederiksborg Birk, Politi- og ekstraretsprotokol for Hillerød, 1880-1883 og 1883-1886. Rigsarkivet.

Hillerød Byfoged og Frederiksborg Birk, Domprotokol, 1877-1890. Rigsarkivet.

Vridsløselille statsfængsel: Stamrulle (1859-1932) 6, 1882-1885. Rigsarkivet.

Svenske husholdningsundersøkelser, 1860-1947. MyHeritage.

EN DRENG PÅ SYGGEHUS I 1942

*AF
POUL NIELSEN*

Det var i juni måned 1942, jeg som syvårig sammen med min mor cyklede hjemmefra ad de små stier mellem Harløse og Hillerød. Vi skulle til doktor Riise. Vi havde ugen før været hos ham (den dag kørende i hestevogn), hvor jeg fik konstateret, at jeg havde lyskebrok. Det var en følge af, at jeg nogle dage forinden var cyklet mod ladeporten - et af en syvårig knægts eksperimenter.

Vi kom ind hos læge Riise på Nordstensvej. Jeg klagede over smerter i underlivet og sagde, at jeg havde det ikke godt. Riise undersøgte mig og rådede min mor til, at jeg blev opereret, så skulle det

nok gå godt igen; det indvilgede mor i.

Jeg husker endnu ganske tydeligt, at lægen straks ringede over til sygehuset på Sdr. Banevej (senere CF-kaserne og i dag Retten i Hillerød) og sagde: "Jeg har en lille dreng, der vil opereres for brok". Der blev svaret: "Han kan blive indlagt med det samme".

Ud ad døren, og op på cyklen igen, det sved jo noget dernede! Kort efter stod min mor og jeg og bankede på sygehusets store grå dør. Det varede længe, før noget skete; men så skete det også.

Døren blev revet op for os; en fortvivlet, desperat og grædende,

skrigende kvinde styrtede ud og for sanseløs ind i områdets store buske, alt imens hun råbte: "Han dør, han dør". (Vi fik senere at vide, at hendes mand var meget syg). Det var en velkomst for mig.

Mor bankede atter på døren, og nu kom der en sygeplejerske og tog sig af den fortvivlede dame, og døren blev smækket i for næsen af os. Atter bankede mor på, og noget efter åbnede samme sygeplejerske som før og spurgte indigneret, hvad der nu var galt!

Mor svarede næsten rystende, at hun gerne ville have mig indlagt ifølge aftale med lægen. Vi blev så ført ind i et kombineret venteværelse og opholdsstue for patienterne. Jeg kan tydeligt huske, at der stod nogle store, rødmalede bænke langs med væggene og nogle klodsede stole samt et enkelt bord i lokalet, og rundt om sad patienterne med brækkede arme og ben, udstyret med gevaldige krykker, som man brugte dengang - de lignede nærmest stylder. Jeg var meget bange!

Det blev efterhånden min tur til at komme til lægeundersøgelse før indlæggelsen. Der blev ikke taget hensyn til, at jeg kun var et barn. At få taget en blodprøve dengang med datidens grove kanyler føltes som at blive stukket med et firetommersøm, og da jeg skulle have målt blodtryk, troede jeg, at min arm skulle bindes af. Jeg fik ikke nogen forklaring på, hvad der skulle ske.

Jeg blev derefter lagt op på en bære med hjul; sengene kunne man ikke køre rundt med dengang. Så blev jeg kørt op på en stue for børn; den lå i forlængelse af kvindeafdelingen. Den efterfølgende stue var for babyer og mødre med små børn. De tudede og skreg næsten altid - børnene altså!

Jeg kan ikke dy mig for at bemærke, at der efter vor opfattelse i dag var en streng kønsopdeling: én sygehusgang var forbeholdt mandlige patienter, både medicinske og kirurgiske - og den næste gang var for kvinder og os børn.

På stuen, jeg kom til at ligge på, var vi fem-otte drenge og piger i alderen tre til elleve; der var plads til seks-otte børn. Den dag, jeg blev indlagt, kom der en sygeplejeelev og læste en historie for os. Der blev gjort meget fra sygeplejerskernes side for at opmuntre os børn, men stemningen var meget dystert - og fortidigt. Legetøj til børn fandtes ikke!

I sengen over for mig lå en pige på otte år med dårlige ører. Vintrene havde været strenge, så ørelidelser var meget almindelige, og det var jo før penicillinens tid.

Over hver seng hang en sort tavle med navn og data på en stander. Der var en seng på stuen, som ikke var i brug - den havde ikke nogen sort tavle på, men standeren stod ved sengen. For at tavlen kunne hænge, var standeren forsynet med en tværstang, så den dannede et

*Frederiksborg
Amts Sygehus,
med det røde
kors på taget,
16. juni 1940.
Foto: Henrik
Jørgensen. Hil-
lerød Lokalhisto-
riske Arkiv*

kors. Vi forskræmte børn var helt enige om, at det sidste barn, der havde ligget i den seng, var død. Jo, for der var jo kors over!

Når vi så ud over sygehusets tag, kunne vi se en mængde røde kors, der var malet på taget. Uden på væggene var der også kors. Det var jo i krigens tid, luftangreb kunne forventes, men det kom nu ikke.

Lidt om maden på børnestuen: Vælling hver morgen og til middag altid kartoffelmos - det var rædselsfuldt! Om aftenen smørrebrød, skåret ud i to-tre stykker, men grundet den trykkede stemning var appetitten ikke særlig stor hos nogen af os, uanset serveringen.

På hele kvinde- og børneafdelingen var der kun et par toiletrum og baderum.

DAGENS GANG

Hver morgen kom der en sygeplejerske og sagde godmorgen - og gik derefter hen til hver af os og sagde: "Skal du tisse?" Hvis svaret var ja, fik vi en potte.

En morgen var det den gamle afdelingssygeplejerske, der vækkede os. Da hun så gik hen til en seng, hvor en seksårig dreng lå, stak hovedet ned til ham og spurgte, om han skulle tisse, må han have følt det grænseoverskridende - frækt og nærgående. Han svarede ikke, men drejede sig lidt om - og gav hende en knaldende lussing.

Hans fingre var at se længe efter på hendes kind.

Afdelingssygeplejersken var rask og hurtig! Hun flåede tæpperne af "John" - vi brugte ikke dyner, men tæpper - smed ham om på maven, og da vi kun lå med natskjorte på, kunne hun nu let give kalorius en ordentlig endefuld! Det fik han. Han skreg og hylede. Jeg turde ikke se derhen. Om John spiste morgenmad den dag - eller resten af dagen - husker jeg ikke.

Når morgenmåltidet var til ende, blev vi alle sengevasket, et stort arbejde for sygeplejerskeleven - og en plage for mig! Hver dag skete det midt på formiddagen. Sengene var redt - vi lå ret i dem! Og alt var gjort rent.

Så kom stuegangen: Først overlægen, derefter en ung reservelæge, så fulgte et par sygeplejersker med journalen og en vogn med forskellige rekvisitter. Alt var stille - kun overlægen talte og fik svar, når han spurgte. Alt var meget stift og højtideligt. Det var som en lørdagsparade ved militæret!

Som beskæftigelsesterapi fik jeg overdraget flere hundrede bleer fra vaskeriet til sammenlægning. Det kunne så en lille patients dag gå med.

Besøgstiden var et kapitel for sig. Børn måtte ikke komme på besøg. Der var besøgstid en time om formiddagen og en time om eftermiddagen samt en kort tid om aftenen. Besøgstiden blev strengt

*Sygestue på
Frederiksborg
Amts Sygehus,
ca. 1910-15.
Foto: Hillerød
Lokalhistoriske
Arkiv*

overholdt. Jeg mindes en sygeplejerske, der først åbnede døren, når klokken faldt i slag, og der blev også meldt besøgstid forbi, når timen var gået.

SELVE OPERATIONEN

Om selve operationen kan jeg berette, at en lille uge efter indlæggelsen, efter afslutningen af undersøgelserne, blev jeg kørt til operation. Det var kun meget lidt, jeg havde fået at vide om forløbet - hvad der skulle ske. Jeg blev lagt på operationsbordet og undrede mig over fastspændingen. Jeg kunne høre et par læger, der vaskede hænder inde ved siden af. Luften var fyldt med jod- og

æterdunster. Det var meget forståeligt, for jeg fik lagt en maske, der var gennemvædet med æter, for ansigtet. Så skulle jeg suge ind - og så sov jeg!

Jeg vågnede oppe på stuen og var syg af æterbedøvelsen. Dagen efter var jeg oppe at gå - det var strengt, men jeg kunne dog snart være oppe det meste af dagen.

Der var sat 8-10 klemmer i operationssåret; de blev fjernet efter en uges forløb. På grund af den operationsform var jeg i lang tid efter ikke i stand til at rette mig op.

Min mor var meget bekymret for mig; jeg lignede en olding, når jeg kom gående. Det fortog sig dog efter nogle måneder.

En uge efter operationen blev jeg udskrevet fra sygehuset, men med mange uhyggelige minder i behold.

Kort efter blev sygehuset nedlagt. Et stort nyt og moderne var blevet opført langt ude ved Skansebakken: det sygehus, der fungerer i dag, udbygget og moderniseret mange gange siden.

Det gamle sygehus blev overtaget af de tyske besættelsestropper til brug for lazaret og kaserne. Efter besættelsestidens ophør blev det til CF-kasernen - siden Retten i Hillerød.

Afbygger Poul Nielsens beretning om sit sygehusophold har været trykt i FREDERIKSBORG AMTS AVIS i 1997 og bringes her efter tilladelse fra forfatteren.

TURISTER TIL SLOTTET - TILBAGEBLIK

*AF
ASGER BERG*

Det lidt uklare fotografi viser turistbusser, der afsætter glade gæster til Frederiksborg Slot. Fra Rendelægerbakken spadserer turisterne ned igennem Møntporten til slottet og videre til Frederiksborgmuseet. Det er et stillbillede, der er taget ud af Hillerød-filmen 1948, "Hillerød - en nutidsby omkring et slot af verdensry".

For så vidt viser billedet, hvad der dengang kunne lade sig gøre -

altså at turister, der kom med bus til slottet, spadserede ind nordfra igennem Møntporten. Det kan derfor siges at være en kommentar til den debat, der er blevet aktuel, når hotelbyggeriet i Slangstrupsgade vil fortrænge turistbusserne fra Markedspladsen i Slangstrupsgade.

Markedspladsen var i 1948 endnu i brug som kommunalt ejet markedsplads. Den var blevet anlagt som sådan ca. 100 år tidligere, da

det gamle salpeterværk var blevet nedlagt. I henved 125 år blev den brugt til jævnlige kreaturmarkeder, hvor alle former for husdyr blev solgt på auktion. Ud imod Slangerupsgade var der et solidt gærde, hvor kreaturerne kunne tøjres.

I 1930 blev pladsen forsynet med en markedsal, der lå i hjørnet imod Slotsgade og Møllestræde. Under den tyske besættelse blev der anlagt en bunker (beskyttelsesrum) ud imod Slangerupsgade.

Markedshallen blev først revet ned i 1967, hvorefter der blev etableret parkeringsplads og turistbusparkering på pladsen.

Turister i privatbiler kunne alternativt bruge Frederiksborgmuseets parkeringsplads bag Annaborg - dér, hvor Stutterivej tidligere gik

fra Møntportvej ud til Lindealleen til stuttoriet. I dag vurderes museets parkeringsplads som uegnet til brug for turistbusser.

Turistbusser, der tidligere kørte ned ad Rendelæggerbakken, kunne returnere samme vej eller fortsætte langs søen og op ad Batzkes Bakke til Tikanten - ikke muligt i dag. Derfor foreslås et busstoppested nord for slottet henvist til Tromlepladsen eller den plads, hvor Slotspavillonen før lå.

I tidens løb var Markedspladsen også blevet brugt til andre formål, når der ikke var kreaturhandel. I de første år af 1900-tallet spillede FIF, Frederiksborg Idræts-Forening, således fodbold på arealet, og spejdere og FDF afholdt parader op igennem 1900-tallet.

*Markedspladsen ved Slangerupsgade, ca. 1990.
Foto: Holger Jensen. Hillerød Lokalhistoriske Arkiv*

Returadresse:
Ørnevej 10
2970 Hørsholm

st.

INDKALDELSE TIL GENERALFORSAMLING

Hillerød Lokalhistoriske Forenings ordinære generalforsamling
afholdes onsdag den onsdag 4. marts 2020, kl. 19.00
i Kædelhuset, lokale 2.

Dagsorden ifølge vedtægterne.

Efter generalforsamlingen fortæller Åsger Berg om
"Liget i skoven" - en beretning fra 1944.

SYLVEST JENSEN LUFTFOTO

Foredrag ved forfatteren Allan Vendeldorf

Torsdag den 30. januar 2020, kl. 19.00

Kædelhuset, Fredensvej 12 B

Hillerød-Kalenderen 2020
viser et lille udvalg af Orla
Larsens fotografier fra byen i
årene 1962-2003. Forsidebil-
ledet er som tidligere taget af
fotograf John Jessen Hansen.
Kalenderen kan købes hos Bog
& Idé og koster 110 kr.